

Thema: Vrouw en tandheelkunde

Inleiding

Het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde heeft voor het eerst in zijn 105-jarig bestaan een vrouwelijke hoofdredacteur. Ook zal het de beroepsgroep niet ontgaan zijn dat de instroom van vrouwelijke tandartsen de laatste jaren flink is toegenomen. Aan de tandheelkundige opleidingen is anno 1998 meer dan de helft van de eerstejaars studenten vrouw. En dat is precies 100 jaar nadat het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap het lidmaatschap aan drie vrouwelijke tandmeesters weigerde met de volgende motivering: "Het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap spreekt als zijne meening uit, dat in het belang der tandheelkundigen stand moet worden geacht dat vrouwen voorloopig geen deel uitmaken van het Genootschap" (van Schijndel, 1969).

Prof. dr. A.M. Kuijpers-Jagtman

Het was daarom met enige schroom dat ik de redactie een jaar geleden het thema 'vrouw en tandheelkunde' voorlegde als onderwerp voor een themanummer in 1998. Nog een andere gebeurtenis droeg bij aan de gedachte een dergelijk thema te kiezen. In februari 1997 hield Prof. dr. A.L.M. Lagro-Janssen, benoemd tot hoogleraar Vrouwenstudies Geneeskunde aan de KU Nijmegen haar oratie, getiteld 'De tweeslachtigheid van het verschil'. In een boeiende rede liet zij zien hoe belangrijk het is om in de geneeskunde rekening te houden met het vrouw of man zijn van de patiënt. Ook kwam aan de orde dat het geslacht van de patiënt, maar ook van de arts van invloed kan zijn op de hulpverlening (Lagro-Janssen, 1997). Naar aanleiding hiervan kwam de vraag op 'hoe zit dat eigenlijk in de tandheelkunde?' Een themanummer was geboren. De onderwerpen die in deze aflevering behandeld worden zijn grofweg in twee categorieën te onderscheiden, namelijk de vrouwelijke tandarts en haar beroepsuitoefening en de vrouw als patiënt.

De vrouw als tandarts

Dat vrouwen niet zonder slag of stoot tot de professe werden toegelaten valt naast het artikel van van Schijndel (1969) ook te lezen in de bijdrage van Bol in dit themanummer. Overigens bleek bij nader inzien de titel van het themanummer weinig origineel. Al in 1966 schreef Broekman in dit tijdschrift een artikel met de titel 'De vrouw en de tandheelkunde'. De tijden blijken veranderd. Broekman meent nu dat vrouwelijke tandartsen kunnen helpen het

heersende tekort aan tandartsen te verminderen en hij vraagt zich dan ook af waar het aan ligt dat slechts 6.7% van de tandheelkunde-studenten vrouw is (Broekman, 1966). Intussen zijn we ruim 30 jaar verder en nog maken vrouwen slechts 20% van de tandartsenpopulatie uit.

Dam en van Rossum laten in hun bijdrage in dit themanummer zien dat de beroepsbeoefening van vrouwelijke tandartsen in Nederland verschilt van die van hun mannelijke collegae. Of het geslacht van de tandarts invloed heeft op de indicatiestelling en het behandelingsplan, zoals door Lagro-Janssen en Noordenbos (1997) wordt besproken voor artsen, is voor zover bekend (nog) niet voor de tandheelkunde onderzocht.

In een themanummer als het onderhavige mag een bijdrage over specifieke gezondheidsrisico's voor vrouwen die met het beroep van tandarts samenhangen, niet ontbreken. Schuurs gaat in op de beroepsmatige risico's van het werken met kwik en de eventuele relatie met vruchtbaarheidsproblemen.

De vrouw als patiënt

In de gezondheidszorg in Nederland blijken verschillen tussen mannen en vrouwen te bestaan. Zo maken vrouwen meer gebruik van de gezondheidszorg dan mannen, zeker als het gaat om bezoeken aan de huisarts. Artsen zijn eerder geneigd aan vrouwen geneesmiddelen voor te schrijven dan aan mannen. Ook in de tandheelkunde zien we seksespecifieke verschillen. In het artikel van Bruers en van Rossum kunt U lezen dat (in de jaren 1993 tot en met 1996) volwassen vrouwen vaker naar de tandarts gaan dan volwassen mannen. Er blijken bij vrouwen minder restauraties te worden vervaardigd en meer instructies mondhygiëne te worden gegeven. Uit ander onderzoek blijkt dat vrouwen er een wat betere mondhygiëne op na houden dan mannen.

Zijn er nog andere verschillen tussen mannen en vrouwen, die voor de tandarts van belang zijn? Mannen en vrouwen verschillen in gelaatsgroei en het is zonder meer noodzakelijk daarmee bij een orthodontische en gelaatsorthopedische therapie rekening te houden, stelt Carels in haar bijdrage aan dit themanummer. Tot slot zijn nog een tweetal artikelen opgenomen over de associatie vrouwelijke hormonen en mondgezondheid met name tijdens de zwangerschap en in de menopauze en postmenopauzale periode.

Dankwoord

De redactie dankt alle auteurs van harte voor hun bereidwilligheid hun medewerking te verlenen aan dit themanummer.

A.M. Kuijpers-Jagtman,
hoofdredacteur

Literatuur

- BROEKMAN RW. De vrouw en de tandheelkunde. Ned Tijdschr Tandheelkd 73; 1966: 226-231.
LAGRO-JANSSEN ALM. De tweeslachtigheid van het verschil. Nijmegen: Uitgeverij SUN; 1997.
LAGRO-JANSSEN ALM, NOORDENBOS G. Sekseverschillen in ziekte en gezondheid. Nijmegen: Uitgeverij SUN; 1997.
SCHIJNDEL LJA VAN. De opkomst van de vrouwelijke tandarts in Nederland. Ned Tijdschr Tandheelkd 76; 1969: 268-275.

Afbeelding 1. Beroepen. Werkzame vrouwen per beroepsgroep in % van totaal in Nederland.

